

Thuis taal bestraffen

Wat zeggen leerlingen?

Vanuit angst, zorg, onwennigheid verbieden scholen, leerkrachten het gebruik van thuishalen. Hiermee willen ze doorgaans de boodschap geven dat ze het belangrijk vinden dat leerlingen Nederlands leren. De vraag is of dit middel het doel heiligt.

Teams schatten niet altijd in dat ze (ongewild) tal van andere boodschappen geven die overheersend negatieve gevolgen hebben op het ontwikkelen, het welzijn en het leren van leerlingen.

” Ik stel vast dat we in Vlaanderen soms verkrampd reageren op meertaligheid. Uiteraard moeten we leerlingen afleveren die taalvaardig zijn in het Nederlands. Het ene hoeft echter het andere niet uit te sluiten. Meertaligheid is een troef en niet de oorzaak van allerlei problemen. (K. Van den Branden¹)

Dit filmfragment biedt een team van begeleiders en leerkrachten de kans om na te denken over de gevolgen van thuis taal bestraffen. Het kan een aanleiding zijn om alternatieven te zoeken om beter met thuishalen om te gaan.

Doel

- Stilstaan bij de beweegredenen en de gevolgen van het aan banden leggen van thuis taal.
- Nadenken over alternatieven om met thuishalen om te gaan.
- Aanwakken van een empathische houding ten aanzien anderstalige en meertalige leerlingen.
- Inzicht krijgen in de feitelijke talige mechanismen.

Voor wie

Voor alle leerkrachten

Tijd

60 tot 90 min

¹ Directeur van het Centrum voor Taal en Onderwijs (CTO)

Context

De leerlingen die je aan het woord ziet en hoort, zijn leerlingen van een school waar men een strikt Nederlands (lees: uitsluitend Nederlands) taalbeleid hanteert. Onderzoekster K. Jordens ging met enkele Turkstalige leerlingen uit het vijfde leerjaar aan het werk. Ze zette activiteiten op waarbij er veel aandacht ging naar interactie en samenwerking. De leerlingen mochten tijdens deze activiteiten kiezen of ze dit in het Nederlands, Turks of in een mix van talen deden. Na 12 contactmomenten sloot ze het onderzoek af met een gesprekje met de leerlingen. Je krijgt hiervan een deeltje te zien.

Verloop

Stap 1: VERDUIDELIJK DE CONTEXT

Informeer de deelnemers voor het bekijken van het filmfragment over de context van deze opname.

Stap 2: FILM BEKUKEN in delen en BESPREEK in DUO

Maak tweetallen. Bekijk het filmfragment en bespreek de bijhorende vragen.

Deel 1

Bekijk het filmfragment van het begin tot na de eerste quote.

- Wat zijn jullie eerste indrukken? Wat valt je op?
- Welk gevoel komt in je op?
 - o Als je je verplaatst in de kinderen?
 - o Als je vanuit het standpunt van de leerkracht denkt?
- Wat zouden beweegredenen kunnen zijn van deze school/leerkrachten om thuistaal te bestraffen?
- Wat is jouw kijk op deze beweegredenen?

Bespreek de antwoorden in groep.

Voor de coach

Laat de verschillende bevindingen noteren.

Het zijn interessante gegevens waar je kan naar teruggrijpen tijdens de sessie.

Deel 2

Bekijk het filmfragment van de eerste quote tot het einde.

- Wat zijn, volgens jullie, de gevolgen van het bestraffen van thuistalen?
 - o voor leerlingen,
 - o en voor de school/leerkrachten?

Bespreek de antwoorden in groep.

Voor de coach

 Noteer de verschillende bevindingen.

Maak een opdeling: gevolgen voor leerlingen – gevolgen voor school/leerkrachten.

Stap 3: BESPREKING in GROEP

- Wat herken je uit je eigen praktijk?
- Hoe doe je dat in je eigen klas?
 - o Hoe gaan jullie om met thuistalen in de klas of op de school?
 - o Wat zijn argumenten, redenen om dit zo aan te pakken?
 - o Welke afspraken zijn er?
 - o Hoe kwamen die tot stand?
 - o Hoe (strikt) worden de afspraken nageleefd?
 - o Wat is de winst (voor de leerling) van de huidige aanpak op deze school?

Voor de coach

 Noteer de verschillende bevindingen.

Schrijf de redenen op die de teamleden geven voor het bestraffen van thuistaal (indien deze nog niet op de flap staan).

Indien de groep andere manieren van omgaan met talige thuistalen benoemt, schrijf je deze ook op.

Indien dit niet het geval is, kan je eventueel hier nog op verder werken (als de tijd het toelaat).

- Hoe zou je genuanceerder/soepeler/anders/... (schrap wat niet past) kunnen omgaan met thuistalen?

 Noteer vooral niet als:

... dit jou belemmert in het voeren van het debat. De dialoog over dit onderwerp primeert boven het verslag. Als de meningen uiteenlopen, kan dit betekenen dat men zeer betrokken is op het thema. Het kan dat dit veel van je vergt. Weet voor jezelf waar je je energie in stopt en wat het meest rendeert in deze groep.

Stap 4: AFSLUITEND

Laat de deelnemers nog eens naar het laatste fragment van de film kijken. Opdracht voor de groep:

- Indien je een aansluitende quote zou moeten verzinnen, wat zou je hier dan zeggen?

Zelf dachten we aan de volgende:

- ” Een taal kruipt waar hij niet gaan kan. Dus kan je maar beter zorgen dat ze boven de ‘waterlijn’ blijft. Dit kan door er o.a. constructief mee om te gaan. (coach)

Voor de coach

Benoem vooral de zorg.

Redenen die leerkrachten opgegeven om thuistalen te bestraffen of aan banden te leggen ontstaan doorgaans vanuit zorg. Benoem dit ook zo naar de deelnemers. Een gesprek dat vertrekt vanuit een gezamenlijke zorg leidt vaker tot werkbare oplossingen.

Werk aansluitend rond gevoel van controleverlies.

Hiervoor kan je het filmfragment 'Thuistaal in groepswerk' en [de bijhorende begeleidingsfiche](#) gebruiken.

Indien er hiervoor onvoldoende tijd is kan je de flappen van deze sessie gebruiken als opstap voor de volgende sessie.

Materiaal

Film 'Thuistaal bestraffen', enkele flappen of een bord, stiften.

Bronnen

Mattheeuws, K., Verley, V. Steunpunt Diversiteit & Leren in het kader van het Validityproject.